

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . fl. 80 k.
Brez pošiljanja r
za celo leto . 5 k.
" pol leta . 1. 3r
" 1/4 " . fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 28.

V Mariboru 24. oktobra 1867.

Tečaj I.

Gospodarske stvari.

o živinoreji in gnoju.

(Konec.)

Inače pravijo, da debele, dobro rejene krave niso dobre mlekarice; pa to menda bolj zagovarja lastno slepoto, hmanjost, nezmožnost, nevednost, in pa vajeno vsakdanjo slabost o lepi in primerno rejeni živini, koje še taki ljudi niso videli nikoli, s tem manj pa imeli. Ravno to pa je, kar bi se moralo spremeniti.

Gospodarji, dokler do take živine ne spravite in se ne izkocabate iz svojega vsakdanjega dremoveca, bote le mučniki a ne redniki in pravi posestniki.

Me vprašaj: Od kod pa si bom omislil lepo kravo? Dragi moj! dokler ne boš več veselja in usmiljenja z živino imel, ti ni pomagati niti svetovati lepša živina; saj je nisi vreden in je tudi gleštati ne boš umel: kjer sramote in ljubezni ni, tudi pomoči in dobrega sveta ne treba; bob se v steno meče; ali pa zamorec se belo umiva. — Tebi pa, ki bi rad bolje vse opravljal in oskrboval, da bi le vedel kako si po naj krajši poti opomoči, se svetuje sledeče: Od lepe, raje več ko manjše, ne prestare in ne premlade krave matere si obdrži za pleme zdravo, lepo in čvrsto teličko; če lih domačega plemena, saj so tudi te gotovo dobre mlekarice, sicer ne bi toliko sto let z njimi izhajali; k biku je ne ženi prvo leto, temuč v tretjem ali saj ko je že blizo dve leti stara, da se bolj obraste. Bik tu nič ne pomaga, ko je krava majhna: bo tudi tele majhnega plemena. Ako pa je krava velika, bo junec, vol še veliko večji v dobri reji in oskrbovanju.

Tako sem videl v Armežu pol nemškem pol slovenskem trgu na Štajarskem, a zavoljo nemške pravice popolnoma k Nemcem prištel, kakor več enakih reči — enega vola, ki je bil nad 5 čevljev visok, meni je do brade segal z zadnjim delom, podrug seženj pa dolg! — Imel je gospodar takrat za njega 420 for., ko še ni bil odebeljen, pa ga ni dal. S tem samim volom je veliki trh na planino „Radel“ vozaril. Pravili so, da je imel 24 stotov, centov! — Drugo leto so tega orjaškega velikana o graškem sejmu na ogled postavili; ki ga je hotel videti, je moral 10 kr. platiti. Njegova mati, ki je ob enem v istem hlevu bila, sicer v razmeri do vola ni bila velika, a vendar se je večim kravam prištevala. Onašnji tržanji imajo sploh prav lepo, veliko živino, posebno se odlikujejo krave in voli, če lih jo saj po zimi le dvakrat na dan krmijo.

Ali pa si kupi, ako ravno par forintov dražje tako teličko od dobre, velike, lepe krave, mlekarice; toda od poštenega zanesljivega gospodarja naj bo, ki ima pazljivo oko na svojo živino in jo ljubi.

Lepo ravnanje z živino, dobro ji kladati, krmiti v obrokih, v snagi jo imeti in ljubiti, bo brž vsa tvoja živina lepša, koristnejša, in haska bo na vse strani več. Zato si zapomni: raje manj živine pa dobre, ko pa več in izštradane, da se Bogu snili. Saj veš: na vsako nogo gre en voz krme, klaje. Konečno še se naj omeni nekoliko o gnoju in sicer: Znano je, da mora gnojnišče na senčni strani hleva biti, tedaj severni strani. A naš gospodarji pa navadno hleve imajo na severnem kraju, gnojnišča pa na južni solnčni, strani: ravno naopak. Ker se hlevi ne dajo prestaviti niti predrugačiti tako, da bi se ves gnoj iz hlevov na severno stran spravljal

(kar bi pa se pri mnogih poslopih lahko storilo s tem, ako bi se luknja na severni strani hleva predrla, iz svinskih hlevov se pa gnoj tam zvažal; ko se ne bi tako kleščeno stare navade držalo in korist gnoja bolj spoznavala —) naj bi se saj oreh ali kostanj na južni strani gnojnišča, kjer naj več solnce pripeka, zasadil, toda ne preblizo, da jih gnojnica ne potopi in osuši, ker ta sad, ako ravno na gnojnišče pade, še vendar je jedro čisto in snažno in torej ni odurno, gnjusno, k temu še veliko senco dela, kar tudi svinje po dvorišču ali gnojnišču ljubijo o poletni toploti, ker taka drevesa velika zrastejo. Inače pa tudi drugo sadunosno drevje nič ne overa saditi, kot so slive, jabelka, hruške itd. le omiti in olupati treba sadje, ako v blato ali gnojnico pade, sicer pa se tudi svinjam lahko pomeče.

Toda tu je spet velik križ. Reče se navadno, kako pa bom gnoj izvažal, ako mi bo ravno na solnčni strani drevo na poti in bi se ga moral ogibati? — Prijatelj! pomisli, kako dolgo pa izvažajš gnoj skozi leto? — More biti ne celo 14 dni? Pa bodisi, da bi ga celo 4 tedne izvažati imel! — Kaj pa so 4 tedni proti 11 mescem, o katerih miruješ? Le en del v dvanajstih delih ali mesecih! Kaj boš rekel, ako bi ti kdo svetoval: Dragi moj! premagaj se en sam mesec le majhno, te pa zagotovim, da boš se skozi 11 ja 12 mesecov prav dobro čutil, in vsega v obilnosti imel: vina, zrnja, repe, koruna, sočivja, klaje itd. z Božjo pomočjo. Ali mar ga ne boš vbogal in to z veseljem? Gotovo. Inače bi moral precej prismojen biti. Glej, toisto velja tu. Kaj je ta majhna neprilichnost s tem, da konje odprežeš in voz nazad na gnojnišče potisneš? Ako pa z dvema vozoma voziš, je pa tako le odpregati in pripregati, inče pa nič storiti. Kadar pa z enim vozom gnoj izvažajš in brž z dvermi ne moreš v hišo — no! se pa ozri en malo — in verjemi dobiček bo stoterni. Le misliti začni. Oj! da bi si le drugdej na cente neprilik ne narejal sam rad: S slabo oskrbljeno živino, z napol polomljenim orodjem, krmo, jezo, pretepanjem, lažmi, krivicami, vragljivostjo, prevzetnostjo, nevošljivostjo, itd. itd. Oglej se na take nesrečneže, ako ne verjameš meni.

Jančar.

Domače stvari.

Koliko naj se seje žita. — Ali se da na to pitanje celo na tanko odgovoriti? nas utegne ta ali ta popitati. Da se, da, če ravno ne celo do pičice. Vsak gospodar potrebuje žita, klaje, drv, za to pa mora imeti, kolikor toliko polja, travnikov, gozdov. To mora imeti, to naj pa tudi za svoje naslednike ohrani. Prava razmera je, ako ima polja, travnikov, gozdov v tej primeri, kakor je 3, 2 in 1. Od te razmere naj se ne da nikakor odvrtni. Pri pridelovanju žita moramo po svojih mislih tole reči, da se ga mora čez domače potrebe sejati; kar se ga pridelava čez potrebe, se proda ali pa za naslednje leto prihrani, da, če drugo leto slabeja letina nastopi, gospodarja glad in revščina ne tlačí. Iz žita mora gospodar, posebno ondi, kjer nima drugih dohodkov, davke, druge domače stroške in posle plačevati. Na neprevdijive nesreče, kakor na točo, ogenj, mraz, bolezen itd. mora tudi misliti. — Pa ne samo za žito, temoč tudi za živinsko klajo in travniške pridelke mora gospodar posebno skrbeti! — Za les — prav bi bilo, da bi si ga sam zaredil! bi moral saj tak prostor imeti, da bi drv ne imel samo za

navadno potrebo, da bi mu vendar ne bilo treba svojega gozda sekati v škodo. Tako bi moral vsaki gospodar misliti in tako tudi ravnati.

Platnino prav lepo oprati. V Holandiji, kjer imajo posebno mnogo in zlo lepe platnine, jo znajo tudi perice lepo belo oprati; to pa dosegnejo s tim, da v vodo, v kateri se platnina k slednjemu izpira, vržejo malo boraksa (borax), kateri platnini celo ne škodi.

Dobra tolkla. — Ako se tolkli t. j. jabelkovcu ali hruškvcu pridene nekoliko navadne soli, predno začne kiseti, se prej sčisti in dalje dobra ohrani. J. Ž.

Čujte, kaj dela kmetijska družba v Gradcu!

C. kr. kmetijska družba za Štajersko v Gradcu izdava vsakih 14 dni časnik pod imenom „Wochenblatt“, ki nam pripoveduje v 21. listu t. l. in sicer v prilogi, kaj se je vse godilo pri 44. občnem zboru. Druge enake družbe se potegujejo za poduk v kmetijstvu že v malih šolah in se trudijo za to vse hvale vredno reč privabiti učitelja duhovskega in posvetnega stana, ker vejo, na kolikor bi ravno duhovniki pospešiti zamogli taj poduk. V Gradcu pa je kmetijska družba v občnem zboru sklenola šolo odtrgati od cerkve (stran 2. omenjene priloge), t. j. duhovnikom prepovedati taj nauk. — Da pa bode kolobocija popolna, piše 21. list te kmetijske družbe na strani 1865. od besede do besede: „Der Gebildete, der entweder wohlhabend ist oder durch seine Wissenschaft leicht zu Geldmitteln zu kommen weiss, braucht für diese Welt keine Religion, ja sie würde ihm sogar nachtheilig sein, weil er hiedurch in seiner Handlungsweise beschränkt wäre; aber für den gemeinen Arbeiter ist dieselbe auch dann nothwendig, wenn es weder Himmel noch Hölle gäbe.“ To je: Izobraženi ljudje, ki imajo kaj premoženja ali pa si lahko z svojimi znanostmi pridobijo denarja, ne potrebujejo za taj svet nobene vere, ona bi jim celo škodljiva bila, ker po tem ne bi mogli storiti, kar hočejo; za prostega delavca pa je vera potrebna, če ravno ne bi ne nebes ne pekla bilo.

Na dalje pravi modrijan omenjene kmetijske družbe, da nas bode le policija spametovala, torej menda misli, da je naša sveta vera le policijski pripomoček, da se ne bi toliko hudobij po svetu godilo.

Če bode g. dr. Hlubek, vrednik „Wochenblatta“ in tajnik te družbe svoj 21. list bolj na tenko prebral, se bode menda zavedel, zakaj ga je ravno več slovenskih duhovnikov o njegovem namškutarenju prašalo. Sicer pa želimo taki kmetijski družbi dobro srečo, slovenskih podpornikov bode zanaprej menda malo imela. Z Bogom!

Posveten kmetovavec.

Kaj pa je konkordat?

Že dolgo časa sem novine o konkordatu govorijo, in tudi slovenske novine morajo stvar omenjati, da Slovenci zvedo, kaj se po svetu godi. Marsikom je pa gotovo ta stvar neznana; toraj jo v kratkem razložimo, da bodo Slovenci znali, kaj je konkordat in potem sami lahko razsojevali, kdo da ima prav: mi, ki se za-nj potegujemo, ali pa nemški in nemškutarski svet, ki soper konkordat rogovili.

Konkordat je tuja, latinska beseda, ki pomenja po našem pogodbu, in da ločimo pogodbu od pogodbe, recimo: da je cerkvena pogodba. Kdo sklepa to pogodbo? Od ene strani sv. Oče papež, kot namestnik in poglavar vesoljne katoliške cerkve; od druge strani pa vladar, kot namestnik in poglavar cele dežele. — Cerkev je vidno kraljestvo Božje na zemlji in dela za večno srečo in s tem tudi za časno svojih otrok; država dela za časno srečo državljanov; ima tedaj drug namen, kakor sv. cerkev. Ena kakor druga ima svojo posebno oblast, in tudi pomočke, s katerimi dosega svoj namen: cerkev ima Božjo oblast in svete, duhovske pomočke; država ima svetno oblast in tudi svetne pomočke. Vsaka dela tedaj na svojem mestu; toraj nima sv. cerkev državi v posvetnih rečeh zapovedovati, pa tudi država ne sme svete cerkve motiti v njenem delokrogu. Dokler vlada spoštuje cerkvene pravice in so njene postavave v soglasju z postavami Božjimi, je tudi ljuba zastopnost med državo in sv. cerkvijo. Če si pa vlada privojuje preveč pravic, ter cerkev ovira, da ne more po svo-

jih postavah delati, nastane žalosten stan, da se marsikaj godi, kar ni po Božji volji in vernikom v veliko dušno škodo. — In glejte taka je bila v našem cesarstvu, dokler niso sedanjí cesar vlade nastopili.

Le nekaj naj omenimo. Nijeden škof ni smel pisati pastirskega lista svojim ovčicam, preden ga ni posvetna gosposka prebrala in pristigla, kakor je hotela. — Ako je škof imel z naj višim poglavarjem sv. cerkve kaj govoriti, je to šlo le skoz posvetno gosposko; in če je papež imel kaj naznaniti kat. vernikom, se je to le goditi smelo, ako je posvetna gosposka to naznanilo pregledala in odobrila; dostikrat se je pa naravnoč prepovedalo razglasiti besedo naj višega pastirja. — Za učitelje sv. vere v gimnazijah in viših šolah, kakor tudi v bogoslovskih šolah je imela le posvetna oblast pravico imenovati može, ki so ji bili všeč in škofi so morali molčati. — Marsiktera nepostavnost je bila v zakonskih zadevah, ki jih je večidel v rokah imela posvetna gosposka, kakor tudi cerkveno premoženje, tako da cerkev ni z njim nič zapovedati imela. — Tako daleč je bila vlada prejšnjih let segla v pravice sv. cerkve, da se brez dovoljenja posvetne gosposke ni smela nobena pobožna družba vpeljati, ne poseben cerkveni shod obhajati, da še postava je bila, koliko sveč se sme pri sv. maši nažgati! — Iz vsega tega, posebno pa, ker so se mladi duhovniki blizo do početka tega stoletja v slabem, nekatoliškem duhu izrežali, se je rodila neizrekljiva mlačnost in nemarnost, posebno pa pri gosposkem stanu, ki je vse spoštovanje do cerkve izgubil in za njene zapovedi se zmenil ni.

Tako ni moglo in ni smelo daleč biti, in presvitli cesar so brž v začetku svojega vladanja spoznali, da je treba naj poprej sveti cerkvi železje odvzeti, v katero je bila poprejšno dobo vkovana, potem je upati, da bo svet boljši. Tako se je tedaj leta 1855. s svetim Očetom cerkvena pogodba sklenola, v kateri so cesar Bogu in cerkvi dali, kar je Božjega, so pa tudi sveti Oče cesarju radi privolili veliko pravic, katerih je pošten katolišk vladar vreden.

V tej pogodbi je tedaj na eni strani cesar v imenu svoje vlade, zakaj le vlada je cerkvi pravice jemala, a ne ljudstvo katoliško; na drugi strani je pa vidni poglavar sv. cerkve in vsi avstrijski katoličani, kateri so zadobili pravice, ki jim po Božji volji grejo, tako da smejo reči, da so po svojih škofih v živi zavezi z apostolskim stolom svetega Petra, kakor to hoče vera katoliška in cerkvena svoboda.

To so take pravice, da jih katoličanom nihčér vzeti ne sme, še manj, pa to smejo zastopniki kake srenje, ali zastopniki državnega zbora. Zakaj, kar katoličanu gre, kar je treba sv. cerkvi, da spolnuje svoj nebeški namen, to se ne da drugim na voljo, za to nimajo zastopniki oblasti, v imenu katoličanov odločevati; to je naše, ki se nam po pravičnem potu nikdar vzeti ne sme. U.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

IX.

V Čerminah Rothenmann.

Cesar Henrik III. je 2. Oktobra 1048. bavarskemu škofu Hartwiku, kateri je svoj sedež imel v Bambergu, svojo lastnino, ktera je ležala v županiji: Palta daroval. Ta lastnina se je ponemškem velela Rotenmanun, Slovenci so jo imenovali: Cirminah, to je: v Čirminah. Rotenmanun pa ni druga, kakor prestava slovenskega imena: v Čirminah, ker črveni, črmeni, črleni pomenja: rudeče, roth. Tako še je Slovenec v 12. stoletju po gornjem Štajerju prebival. Leta 1042. je cesar Henrik III. poklonil svojemu mejnemu grofu Gottfriedu dve veliki kmetiji v županiji hengiški blizo Vilduna. Posestniki tih kmetij imajo čisto slovenska imena kakor: Stano Vengaj, Trevino, in Obolom: Stano od besede: stan, Vengaj, toliko ko ljubitelj gaja, od staroslovenske korenike: van, ven, ljubiti, Trevino od trave, ali če bi zapisano bilo za Drevino iz besede: drevo; Obolom pa pomenja: vodolom, ker oba v stari slovenščini je pomenjalo: stu-

deničnico, hladno vodo, tedaj; Obolom, stanovnik kraj stude-
dene vode, ktera se je lamala, ali zemljišče lamala. *)

Dopisi.

Iz Breške okolice 18. oktobra 1867. Kar piše „Slov. Gospodar“ v 27. listu pod nadpisom: „Soper konkordat“ ni popolnoma resnično v tem oziru, da bi bili srenjski očetje Breškega mesta tudi prošnjo vložili, naj se ovrže omenjena crkvena pogodba. Po občinski postavi se morajo srenjski očetje sklicati, njim se mora zadevna reč predložiti, om se imajo o njej posvetovati in na zadnje imajo sklep storiti. Vse to se v Brežcah ni zgodilo, temuč nekteri mladi mestjani so hodili z občinskim policajem od hiše do hiše podpisov nabirat in so tako nektere nevedne res vlovili, izmed kterih ni nobeden bral zadevne postave. Razun drugih mestjanov tudi več srenjskih odbornikov ni podpisalo te prošnje in tako je le lastnina večidel takih, ki jih je le redkokrat v crkvi videti skoz celo leto. Nektere mestjane so s tem na podpis privabili, ker se jim je povedalo, da je prošnja za vojake, ki bi se naj v Brežcah nastanili, da bi krčmarji več dobička imeli. — Sicer pa se pripoveda, da so nekteri iz Dunaja opombo dobili, tudi soper to crkveno postavo demonstrirati; vendar vse to ne bode zmotilo naših pametnih Slovencev, kteri ostanejo zvesti sveti materi katoljski crkvi, ktera je zmirom se potegovala za enake pravice vsakega stana. Tudi te skušnjave bode Bog od nas odvrnil in nam zopet dal ljubi mir med domačimi, ter hudobijo v sramoto postavil. X.

Iz Središča. Po raznih krajevih naše domovine slišijo se prijetne vesti o krepkem gibanju slovenskega naroda, donijo veseli glasovi o vspešnem napredku na slovstvenem polju, plamtijo goreče želje plemenitih src za omiko, za svobodo. Kako močno in silno ljudstvo po duševnem razvitku prirojenih moči hrepeni, temu je živo jasna priča bivša slovesnost pri Mali nedelji v častni spomin pokojnemu Krempljnu. Se ve, da v sreih ondašnjih stanovnikov veje duh slavnega pokojnika, pri nas pa je vse rahlo, puhlo trohlo — in kako ne bi bilo? Vsej razve nekterih gospodarjev, ki so imeli priložnost prihajati k veselicam in besedam in ki marljivo prebirajo slovenske časnike ne brini se ni živa duša za narodno reč: to je tedaj le malo bliščečih iskric v velikem kupu črnega oglja. Nekteri kažejo, da sicer imajo veselje in voljo do narodnosti; ali nemajo pravega voditelja, ki bi jih budil, vnemal, podbadal, zato pa se lahko dajo od drugih, ki malo po gospodski pete sučejo in ki jim jihova tetica „Tagespošta“ z svojim smrdečim salom možgane maže, zmotiti, ter na krivo pot zavesti. Hvala Bogu! priložnost je tukaj. Kakor so namreč letošnje leto pomurski poljanci imeli besedo v slavo Krempljnu, tako bi jo lahko imeli sčasoma podravske doljanci v spomin Modrinjaku, prvemu našemu pesniku. Ni mi priložnost zdaj obširnije o njem pisati; (zgodilo bo se pa skoro) le ponosno oznamim besede, ktere mu je nadahnola Vila pevkinja leta 1813, ko je zapel.

„Zadnji človek je na sveti,
Ki svoj rod za nič drži,
Zastonj so mu rožni cveti,
Njemu nič ne diši.

V nedrah maternih se shrani.
V njeni reji se zredi,
Mačeho oslepno brani,
Mater pa za nič drži.“

itd. itd.

Iz teh kitic jasno sije, v kakih okoliščinah je živel, s kakim duhom je dihal Modrinjak. Vzbudite se tedaj gospodje sosedo (vsaj vas je duhovnih in svetskih) ter počastite z dostojno slovesnostjo že štirideset let počivajočega pesnika, delajte, da se krepki, širi, razvija pravo jedro slovenstva v vaši domačiji, ker s tem bodete odstranili mnogo, kar je gnobjnega in gnjilega na domačem polju! Le duševne sile in podporne pomoči darilnih rok v krepki zavezi bodo nas pripeljale do izpolnitve naših želj.

Novičar.

Državni zbor.

V 35. seji državnega zbora so se prečeli naj prej trije pravosodnjiški predlogi, prvi zastran preklicanja (amortizir-

*) Iz teh resničnih in iz starih pisem vzetih člankov učenega pisatelja lahko spoznamo, da več kakor tretjina štajerskih Nemcev ni druga, kakor ponemčeni Slovenci, in ti dan današnji so nam Slovencev postali tako neprijazni. Poturica je hujši od Turka pravi Hrvat.

Vredništvo.

ranja) denarnih pisem (Werthpapiere) drugi predlog dr. Rechbauer-ja in Lasser-ja zastran fevdne zaveze v Štajerski in Solnogradškem se nahajajočih fevd; tretji predlog dr. Mühlfelda, naj se odstrani konkordat. Prvi trije predlogi so bili izročeni posebnemu odboru od 9 članov, zadnji pa se je izročil verskemu odboru.

Dalje je bilo na dnevnem redu sporočilo denarnega odbora zastran pobotovanja c. k denarnega ministerstva s ogerskim denarnim oskrbništvom. Po predlogu denarnega odbora je državni zbor to za znano prijel. — Za tem je bilo sporočilo gospodarskega odbora zastran sklenene zaveze z južno železnico in brodišča v Trstu. Odbor je predložil naj se to izroči denarnemu odboru, kar se je tudi storilo. Drugo sporočilo gospodarskega odbora je bil, naj se ovrže postava žganičine dače v notrajni Avstriji od 1865. To se je odbilo, ker je vlada obljubila zastran tega posebno postavo predložiti.

V 36. seji drž. zbora je bilo na dnevnem redu sporočilo vstavnega odbora zastran premembe c. patenta od 26. februarja 1861. Pri občnem besedovanju je rekel Ziemialkowski, da bo takrat tudi glasovala jegova stranka, ker upa, da dobi tudi za svoje stvari dovolitve (koncesije), kedar se bode govorilo o posameznih paragrafih. — Plener in Rechbauer nahajata, da je v načrtu popolnoma dognano, kar se tiče deželnega samozakonstva (avtonomije dežel.)

Pri pretresovanju posameznih paragrafov je bil §. 1. soglasno odobren, §. 2, 3, 4, 5 pa brez besedovanja. — Pri § 6. je tirjal Brestl, naj se upeljajo neposrednje (direktno) volitve za državni zbor. Jegov predlog vendar ni obveljal, ker je samo leva stranka za njega glasovala. — Celo ednak predlog, ali tudi brez vspeha je napravil Dienstel pri §. 7. Pri §. 7. je govoril tudi Guszalevics in z statističnimi razlagami dokazal neprimernost med Rusi in Polaki v Galiciji in Dr. Toman je govoril za pravice deželnih zborov proti državnemu zboru.

— V 37. seji drž. zbora se je dalje besedovalo o februararnem patentu od 1. 1861 §. 7. je bil odobren po kratkem §. 8. in 9. pa brez besedovanja. — Proti §. 10. je govoril minister denarstva in zahteval, celo določen čas, v kterem se naj skliče vsako leto državni zbor, ker mu je beseda „vsako leto“ preobširna in ker še mesca januarja prevdarek stroškov (Budget) ni dovršen. Jegov predlog se vendar ni podpiral in §. 10. je bil odobren po odborovem predlogu. Proti oddelku b. v §. 11. je govoril minister vojaštva John. Proti Johnu Herbst in Schindler, in sta branila pravice, po kterih ima samo državni zbor vojaške novake (rekrute) dovoliti. Tudi to je bilo odobreno, kakor je predložil odbor. Ravno tako so tudi obveljali oddelki c. d. e. f. g. skorej brez besedovanja. — Pri oddelku h. je govoril Jäger ali brez vspeha. Proti oddelku i. sta govorila posebno Polaka Sawczynski in Krzeczunowicz.

V 38. seji drž. zbora se je dalje pretresoval februararni patent. Na red je došla črka k. §. 11. (oblasti držav. zbora). Proti sta govorila Zyblikiewicz in Krzeczunowicz. — Odborov predlog se odobri. — Ravno tako oddelki l. m. in n. — Pristavil je še se oddelek o. po predlogu dr. Bannansa. „Postavodavstvo in način vravnave onih zadev, ktere so po zjedinenju z Ogersko skupno določene,“ spadajo pod oblast drž. zbora. — Paragrafi od 12. — 17. so bili tudi odobreni. — K §. 18. se je pridla ta popravni nasvet Leonardis-a „Znova se tudi mora voliti, če se poslanec poslanstva odpove.“ Tudi vsi drugi paragrafi februararnega patenta so bili tako odobreni, kakor je predložil odbor in s tim postavni predlog zastran premembe februararnega patenta dovršen.

V 39. seji drž. zbora je došlo na red četenje postave zastran državnega namestovanja, ktera se je prijala z 119 glasi proti 46. — Dalje je bilo sporočilo odbora kazenske postave, zastran ravnanja pri posvetovanju načrta nove kazenske postave. Oddelek 3. te postave se zavže, drugi pa odobrijo. Za tem je došlo sporočilo odbora prošenj zastran postave punciranja. — Odbor denarstva je predložil, naj se ta prošnja izroči denarnemu ministerstvu z nagovorom, naj zastran tega napravi predlog. Se odobri.

Prošenje zastran ovrženja konkordata, je pri vseh teh sejah bilo prek in prek zadosti naznanjenih. Srečni ljudje, kteri v Avstriji drugih prošenj do vlade nimajo!

— Gosposka zbornica je v seji 18. t. m. nepremenjeno odobrila postave državnega zbora zastran poprave dav-

kov pri novem zidanju, prezidovanju in prizidovanju; tako tudi društveno postavo po priporočanju ministra Taaffe-ja. — Zborna postava pa je bila premenjena do tje; „da zbori samo smejo biti, kedar se razpišejo in ne pod milim nebom.“

Kako so složni! — Slovenski poslanci na Dunaju so med seboj že tako razrušeni, da niti sami med seboj, niti z drugimi jednako mislečimi pri nobenem pitanju več zavezno ne nastopajo. Tako so glasovali zastran pregledovanja vstave gg. Kljun, Lipold in Svetec z nemško stranko gg. Toman, Pintar, Barbo, Črne in Lenček s Polaki in Tiroli, in Ljubiša proti Beustovemu pregledovanju vstave.

— Kakor se čuje, bode Ljubljanski župan g. dr. E. Costa spet v svojo prejšnjo službo postavljen. — Gotovo vsaki slovenski rodoljub to iz srca želi.

— *Spodmakneno pa še ne spravljeno na beli den.* — „Nar. Listy“ pišejo, da je velika ruska knjezinja Konstantinova pitala, ko je bila pred kratkim v Pragi in obiskala stolno cerkev sv. Vida, kje bi bila ona „zlata svetilnica“ (lampa), katero je pred nekimi leti darovala kapeli sv. Večeslava, ko se je ji rodil sin veliki knjez Večeslav? — Niti crkvenik niti poklicani trije gospodje varhi stolne cerkve še niso nič čuli dozdej o ti zlati lampi. Velika knjezinja je na to rekla, da hoče zapovedati ostro preiskovanje, kam je darovana svetilnica prišla. — Radovedni smo res, ali je ta svetilnica že v Ruski ali še le v Avstriji kalabrizirana (spodmeknena).

Nj. Veličanstvo cesar Ferdinand I. je v svoji blagostnosti za ponavljanje stare (nekdaj kartuzijske) cerkve sv. Mavricija v Jurkloštru (Gairah) štiri sto gld. n. d. darovati blagovolilo. Slava!

(*Kako Turki gospodarijo s šumami.*) Med vspešna dela letošnjega potovanja sultanovoga po zapadnaj Evropi se mora tudi vvrstiti ta pogodba turskega vladarja s nekim angleškim društvom. To društvo je vzelo v najem na 99 let vse šume in rudnike turskega cesarja, položilo je tudi taki za zakupnino 200 milijonov goldinarjev. — Ali še bo za 99 let turška država v Evropi?! Za to zdaj naj skrbijo Angleži.

— Ena naj važnih novic preteklega tedna je pismo cesarjevo na kardinala in nadbiškopa Rauscher-ja v Beču, v katerem odgovarja njih veličanstvo na pismo (adreso), ki so ga škofje cesarju izročili zastran konkordata, kterege sovražniki cerkve že tako dolgo napadajo. Cesar pravi: „Poslano pismo sem izročil svojemu odgovornemu ministertvu. Rad priznavam pastirsko vnetost in dobre namene, ki so zbrane škofje v vesti nagibali, za obrambo pravic in haska kat. cerkve z očitnim pismom se poskusiti; ali obžalovati moram, da so škofje, namesto podpirati prizadevanje moje vlade v dotičnih važnih rečeh . . . rajše po sporočenem in razglašenem pismu, ki je močno ljudi razdražilo, ono nalogo težo storili . . . Zaupam, da so si nadškofje in škofje svesti, kako vselej cerkev braniti vem, da pa tudi ne pozabijo dolžnosti, ktere kot ustavni vladar spolnovati moram.“ — Tako se glasi pismo, o katerem list „Zukunft“ po pravici pravi, da se kaj takega ne pred ne za cesarjem Jožefom II. od avstrijskega vladarja čulo ni. Crkvi nasprotne novine ne vedo od samega veselja kaj, češ, da ima zdaj minister Beust vso to reč popolnoma v rokah in da bode državni zbor brž pokopal vse pravice, ki jih pogodba cerkvi zagotavlja. Mi pa vendar le mislimo, da to tako hitro ne bode šlo, ker državni zbor oblasti nima pometati s pravicami katoličanov v Avstriji, kterih večina ni tega duha, kot Mühlfeld—Schindler—Kaisersfeld—Blagotinšek. Katoličani s svojimi škofji in na čelu vseh svetih Oče papež — to je vendar močnejši zid, kakor se marsikomu dozdeva!

— Kardinal Rauscher je zopet na Dunaj poklical škofje, da v drugič pismo na cesarja sestavijo. „Zkft.“

— Da se cesarjevo pismo na škofje tako glasi, je pripomogel veliko ogerski minister Andrassy, ki je prav prepričan prilagal baronu Beustu — piše „Vlkfrd.“ Ne more biti drugače; zakaj dvalizem bo le stal, dokler ga drži sedanja nemško-liberalna stranka v državnem zboru; ova pa dobre volje ostane, dokler pod Beustovim ščitom konkordat vbada; tedaj se ni moglo za zdaj škofom drugače odpisati. Dobro so stvar zadele „Novice“, ki pravijo, da so si konkordat „nekteri državni svobodnjaki izvolili za jagnje, ki bi na-se vzelo pregrehe njihove!“ Da, da pregrehe; pa korenina vseh pregreh je — dvalistično sestavljeni državni

zbor! Kdo bo pa vzel slovenskih poslancev pregrehe na — se, da še sedijo v zboru?

— Preč. novoposvečeni Sekovski škof dr. Zwerger se bode 10. novembra slovesno vpeljal na svoj škofovski sedež.

— Ker so taljanski prekucni neprestano napadali papeževe dežele, je francoska vlada določila poslati svojo armado papežu na pomoč, kar je taljanski vladi naznanila. Na to je taljanska vlada cesarja Napoljona popolnoma zagotovila, da je že vse potrebne naredbe napravila, da se papeževe dežele ne bodo dalje več napadale in da tako pogodba od 15. septembra 1864 popolnoma obvalja. Cesar Napoleon je na to zapovedal, naj se armada ne pelje na Rimsko.

— Njih Veličanstvo cesar se je 21. t. m. odpeljal v Paris; z njim sta se tudi peljala minister Beust in Andrassy.

— Pravi se, da bo Pruski kralj našega cesarja na kolo-dvoru v Oosu (v Badenskem) pričakal.

Kaj ljudje po svetu vse jedo. — V Braziliji si pripravljajo iz nekih mravelj naj vekšega plemena omako (sos); v Ameriki si mravlje pražijo in je jedo; v vshodni Indiji si pečejo mravlje kakor mi kavo in je tako jedo. — G. Smeathman pravi: „Jaz sem večkrat tako pripravljene mravlje jel in nahajal, da so prav zdrava, okusna in redljiva jed. So nekoliko sladkejše, če ravno ni tako oljaste in žilave, kakor gosonice hrošča tatelnovega dreva, ktere se v zahodni Indiji pri vsaki največji gostiji davajo, kakor naj imenitnejša in naj bolj okusna jed.“ — V Siamu so mravljinje jajca zlo draga in sploh zaželjena jed in v Meksiki jedo že od nekdanjajca nekega vodenega kukca, kteri se v ono mesto obdava-jočih vodnjakih nahaja. Na otoku Cajlonu jedo stanovniki bčele potem ko so jim vzeli med. Afrikanski divjaki pojedjo vse gosonice, ktere le dobiti morejo in zatoraj bi tak divjak za naše vrtnarje in sadorejce bil prav izvrsten pomagač. V Avstraliji se nahajajo neki ljudje, ki tudi gosonice zlo radi jedo. Žadost poznani Kinezi, ki celo nič ne odvržejo, jedo tudi ostanke od kokonov potem, ko so svilo izmotali. Indijanci v sevni Ameriki jedo tudi kobilice; divjaki o novi Kaledoniji zlo čislajo kak zlo dobro jed pražene pajke.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

G. Grosskopf Matija župnik v Brezju 5 fl. Gospa Franciška Čotič-eva posestnica v spodnjem Cerovem v Brdih 5 frankov v zlatu.

Za Krempeljnov spominek so darovali.

G. g. Rošker Franc, kaplan pri sv. Jakobu in Božič Anton posestnik v Radoslavcih vsaki 1 fl. a. v.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaž-dinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	—	5	45	6	—	5	—
Rži	3	80	3	65	4	—	3	60
Ječmena	2	80	3	10	2	95	—	—
Ovsa	1	60	1	80	1	75	1	60
Turšice (kuruze) vagan	3	10	3	40	3	—	3	20
Ajde	2	60	3	20	3	25	2	60
Prosa	2	40	2	80	3	45	—	—
Krompirja	1	30	1	—	1	20	1	20
Govedine funt	—	18	—	24	—	22	—	24
Teletine	—	24	—	26	—	24	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	26	—	24	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8	50	—	—	6	90	8	40
„ 18" „ „	—	—	5	—	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	—	—	5	50	—	5	—	6
„ 18" „ „	—	—	—	—	3	35	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	40	—	40	—	40
„ „ mehkega „ „	—	60	—	30	—	40	—	35
Sena cent	1	20	—	—	—	75	1	—
Slame cent v šopah	—	90	—	—	—	55	—	90
„ „ za steljo	—	60	—	—	—	45	—	70
Slanine (špeha) cent	36	—	35	—	40	—	35	—
Jajec, pet za	—	10	—	12	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 96 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—.

Narodno drž. posojilo 64.80.

Loterijine srečke.

V Gradcu 19. oktobra 1867: **74 48 81 36 46**

Prihodnje srečkanje je 30. oktobra 1867.